

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologica

Ex Sacris Scriptvris, Conciliorvm Pontificvmqve Decretis, Et Sanctorvm Patrvm Ac Doctorum Placitis Expressa ; In qua, quidquid tum ad fidei mysteria sanè ac rectè intelligenda, & ab erroribus quibusvis secernenda, tum ad sacramenta debitè conficienda & ministranda, tum ad actiones humanas iuxta ...

Complectens ea quæ ad Sacramenta & mores pertinent

Abelly, Louis

Coloniæ Agrippinæ, 1659

II. Quis actus verè & propriè sit liber.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38979

ratione seu motivo, quo movetur voluntas ad aliquid appetendum & volendum, & è contra: quod motivum vocatur etiam obiectum formale ipsius voluntatis. Unde sequitur actus illos, qui habent eundem finem proximū, seu idem obiectum formale, esse eiusdem speciei; tamen si habeant diversa obiecta materialia: v. g. si quis ieiunet, & eleemosynam largiatur purè ob amorem Dei, ut illi placeat, ut gloriam illi deferat; ieiunium illud, & eleemosyna erunt formaliter actus charitatis, quamvis materialiter ad virtutes specie diversas, abstinentiæ scilicet & misericordiæ, pertineant: & è contra illos actus distinguere specie, qui licet habeant idem obiectum materiale, à motivis specie distinctis oriuntur: e. g. oratio, quæ materialiter considerata est actus virtutis, religionis, si fiat ex motivo satisfaciendi Deo pro peccatis, erit actus Pœnitentiæ, si ex motivo alicuius alterius virtutis, ad virtutem illam pertinebit.

SECTIO II.

Quis Actus verè & propriè sit liber.

DICENDUM est, actus humani libertatem in eo consistere, ut eliciatur, vel imperetur à libera voluntate, ut sic; seu quatenus libera est, & liberè operatur, illa autem voluntas dicitur libera, & liberè operari, quæ nullam in agendo nequè coactionem, neque necessitatem patitur; sed positis omnibus ad agendum prærequisitis, libera semper manet & indifferens, siue quoad exercitium, siue quoad specificationem actus, seu ad agendum, vel non agendum; ad hoc vel illud agendum.

Hæc assertio duas habet partes: in prima dicimus, actum illum liberum esse, qui elicitur, vel imperatur à libera voluntate: libertas enim propriè & primò ipsi voluntati cõpetit, & ex illa in actum derivatur, quod per se patet.

In secunda parte dicimus, libertatem voluntatis in eo consistere; quod voluntas nullam neque coactionem neque

neq; necessitatem patitur: sed positis omnibus ad agendum prærequisitis, libera manet, & indifferens ad agendum vel non agendum, ad hoc vel illud agendum. Hæc propositio (quæ de fide esse asserit Ham. D. l. 1. de lib. arb. art. 2.) probatur 1. ex script. Deut. 30. *Testes in vobis die cæli & terram: quod proposuerim vobis vitam & mortem &c. Elige ergo vitam: 2. Reg. 24. Hæc dicit Dominus: Trium datur optio, elige unum quod volueris ex his.*

Probatur 2. ex S. Athanas. orat. ad Gentes. *Anima, qui quit, cognoscens liberum sui arbitrium, videt se posse uti corpore partibus ad utraque, ad bona, & ad mala.* S. Cyrillo Alex. lib. 4. in S. Ioan. *Liberum est, inquit, & proprie electionis in omnibus in utrumque desistere, aut in dextram partem, aut in sinistram; in virtutem d. o. vel vitium.* S. Cypr. epist. 55. *inquit, libertati sue relictus, & in arbitrio proprio constitutus, sibi met ipse vel mortem appetit, vel salutem.* Et S. Anselm. in priori parte libri de concordia lib. arbitrii cum prædestinatione Dei & prædestinatione, ubi expressè dicit, *Deum non volentis voluntatem nulla necessitate cogi, aut prohiberi ad agendum, vel non volendum.* Ibidem fuse explicat, & prædeterminatam antecedentem, qua voluntas ad unum quod determinatur, libero arbitrio adversari; docetque voluntatem indifferentem esse ad oppositorum alterum eligendum; quamvis, postquam unum re ipsa delegit, necessitatem quandam ipsa sibi faciat, quam consequentem vocant Theologi, quæ ex ipsa effectus positione sequitur.

Ad faciliorem verò intelligentiam eorum, quæ de libertate voluntatis humanæ in actibus suis dicta sunt, postea dicentur, duo sunt hic observanda. Primum est, ut hoc, ut voluntas libere operetur, requiri præviam rationem advertentiam & deliberationem; id est, ut voluntas applicet intellectum ad considerationem convenientiæ vel disconvenientiæ, quæ in quolibet objecto appetenti creato reperitur; hæc enim consideratio, & delectatio intellectus, quamvis non sit causa libertatis, quæ

quam voluntas humana ex se, & ex innata sibi indifferentia obtinet; est tamen conditio, sine qua voluntas libertate illa in actibus suis uti non posset: per illam enim obiectum proponitur voluntati cum variarum rationum oppositione, & quadam veluti indifferentia: nullum siquidem est obiectum creatum, in quo intellectus humanus varias & oppositas rationes convenientiæ & disconvenientiæ non deprehendat: unde proposito sic quovis obiecto creato, voluntas semper manet indifferens ad illud appetendum, vel repudiandum. Quod si advertentia illa, aut deliberatio intellectus secundum quid impediatur, actus à voluntate elicitus, vel imperatus, erit tantum secundum quid liber: si omnino & totaliter impediatur, ut contingere potest ex aliqua vehementi passione, aut distractione, actus ille omni prorsus libertate carebit, proindeque omniratione meriti vel demeriti: quod fufius explicabitur infra, cum ageretur de peccatis.

Secundum est, actum primum intellectus, seu primam cogitationem, quæ in quovis negotio deliberationem & voluntatis imperium præcedit, esse quidem actum hominis: non verò actum humanum, cum non sit liber, omnis enim actus liber à voluntate debet elici aut imperari: sed primus ille actus intellectus, seu prima cogitatio, non est à voluntate, quæ in incognitum ferri non potest; sed vel ab obiecto aliquo sensibus externis occurrente, vel immediate ab ipso Deo intellectum excitante, interdum etiam ab Angelo bono vel malo species imaginativas commovente: unde tamen non sequitur, hominem ab eiusmodi prima cogitatione determinari, aut necessitari ad aliquid volendum, quando humano modo agit, seu quando advertit se illud velle, licet nullam adhuc rationem disconvenientiæ deprehendat in obiecto illo quod per primam cogitationem proponitur, potest enim

enim tunc illius voluntas ob summum quod obtinetur in se, quam in alias potentias dominium, posita quacumque pravia cogitatione, & quocumque iudicio pravi ipsius intellectus, vel actum suum suspendere, vel intellectum applicare ad considerationem magis attentam eiusdem obiecti & circumstantiarum eius, & sic cum plena deliberatione rationis ad illud appetendum, vel determinandum se ipsam determinare.

SECTIO III.

Undenam actus humanus bonitatem suam, vel malitiam desumat.

Duplex bonitas in quolibet humano actu spectari potest, naturalis scilicet & moralis. Bonitas naturalis consistit in integritate, seu aggregatione eorum omnium, quæ naturaliter ad ipsius actus entitatem requiruntur: bonitas verò moralis in integritate, seu aggregatione eorum omnium, quæ cuilibet actui humano secundum rectam rationem conveniunt. Et de hac bonitate moralis quaestio proposita intelligi debet; undenam scilicet bonitas, seu rectitudo moralis, vel malitia moralis proposita, in quemlibet actum humanum derivetur. Proponitur in resolutione.

Dicendum 1. bonitatem, vel malitiam actus humani illius obiecto desumi. Ita S. Thom. q. 18 a. 2. & contra scriptura; Osee 9. *facti sunt abominabiles sicut ea quæ deriderunt*: ex quibus verbis patet, malitiam humanorum actuum, ob quam fit homo Deo abominabilis, provenire ex obiectis malis, quæ diligit, & quibus adhæret: unde Aug. epist. 52 ad Macedon dicit quòd, *Mores nostri, quod unusquisque diligit, diiudicari solent*. Et probari potest ea potest inductione: ideo enim velle orare censetur bonum; quia oratio (quæ est obiectum illius voluntatis) est ex se moraliter bona; & e contra velle furari est malum quia furtum (quod est illius obiectum) malum est.